

ŠVP pro výchovný úsek

„Od podpory k samostatnosti“

Výchovný ústav, středisko výchovné péče, střední škola a školní jídelna Černovice
Jiráková 285, 394 94 Černovice

Zpracoval:

Bc. Lukáš Zelníček
vedoucí vychovatel

Schválil:

Mgr. et Mgr. Bc. Josef Michálek
ředitel zařízení

Platnost od: 1. 9. 2025

Obsah

1. Identifikační údaje
2. Charakteristika zařízení
3. Charakteristika cílové skupiny
4. Poslání výchovného úseku
5. Základní principy výchovné práce
6. Cíle výchovně vzdělávací činnosti
7. Klíčové kompetence dívek
8. Organizace výchovné činnosti
9. Charakteristika jednotlivých výchovných skupin
10. Péče o těhotné dívky a matky s dětmi
11. Individuální plánování a práce s dívkou
12. Přijímání dívek, průběh pobytu a ukončení pobytu
13. Spolupráce s rodinou a dalšími subjekty
14. Obsah výchovně vzdělávací činnosti
15. Prevence rizikového chování a krizové situace
16. Hodnocení dívek a motivační systém
17. Personální, materiální a bezpečnostní podmínky
18. Autoevaluace výchovného úseku
19. Závěrečná ustanovení

Úvod

Školní vzdělávací program pro výchovný úsek s názvem „Od podpory k samostatnosti“ vymezuje základní směřování, cíle, principy, obsah a organizaci výchovně vzdělávací činnosti ve VÚ, SVP, SŠ a ŠJ Černovice.

Dokument navazuje na dosavadní praxi zařízení a současně reflektuje aktuální potřeby cílové skupiny, důraz na bezpečné a předvídatelné prostředí, individuální plánování, podporu samostatnosti, rozvoj rodičovských kompetencí a multidisciplinární spolupráci.

ŠVP je koncipován jako praktický a živý dokument, který slouží pedagogickým a odborným pracovníkům při plánování, realizaci a vyhodnocování výchovné práce. Jeho cílem je sjednotit základní postupy a zároveň ponechat prostor pro individuální přístup k jednotlivým dívkám podle jejich aktuální situace, potřeb a možností.

Právní a odborná východiska

ŠVP pro výchovný úsek je zpracován v souladu s platnými právními předpisy a vnitřními dokumenty zařízení. Vychází zejména z:

- zákona č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů,
- zákona č. 561/2004 Sb., školský zákon, ve znění pozdějších předpisů,
- vyhlášky č. 438/2006 Sb., kterou se upravují podrobnosti výkonu ústavní výchovy a ochranné výchovy ve školských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů,
- souvisejících právních předpisů v oblasti školství, sociálně-právní ochrany dětí, zdravotní péče, bezpečnosti a ochrany zdraví,
- Vnitřního řádu VÚ, SVP, SŠ a ŠJ Černovice,
- Minimálního preventivního programu,
- organizačních směrnic zařízení,
- plánů práce výchovného úseku,
- individuálních plánů a dokumentace dívek.

Dokument respektuje specifika zařízení, které poskytuje péči nezletilým dívkám, těhotným dívkám, nezletilým matkám a jejich dětem. Výchovná práce je založena na odborném, bezpečném, respektujícím a individuálně zaměřeném přístupu.

1. Identifikační údaje

Název zařízení:

Výchovný ústav, středisko výchovné péče, střední škola a školní jídelna Černovice
Jirákova 285, 394 94 Černovice

Název ŠVP:

Od podpory k samostatnosti

Zaměření ŠVP:

Školní vzdělávací program pro výchovný úsek

Předkladatel:

VÚ, SVP, SŠ a ŠJ Černovice, Jiráková 285

Ředitel zařízení:

Mgr. et Mgr. Bc. Josef Michálek

Statutární zástupce:

Mgr. Iva Vošahlíková, DiS.

Vedoucí vychovatel:

Bc. Lukáš Zelníček

Kontakty:

tel.: 565 492 201, 565 492 203

e-mail: vu.cernovice@vucernovice.cz

web: www.vucernovice.cz

IČO:

70844348

IZO:

600028224

Zřizovatel:

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR

Karmelitská 529/5, 118 12 Praha 1

Organizační struktura:

Organizační struktura zařízení je vymezena ve Vnitřním řádu VÚ, SVP, SŠ a ŠJ Černovice.

Platnost dokumentu:

od 1. 9. 2025

2. Charakteristika zařízení

Výchovný ústav, středisko výchovné péče, střední škola a školní jídelna Černovice je školské zařízení zajišťující výkon ústavní a ochranné výchovy, preventivně výchovnou péči, vzdělávání a související služby. Zařízení poskytuje péči nezletilým dívkám, těhotným dívkám, nezletilým matkám a jejich dětem.

Činnost zařízení vychází zejména ze zákona č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů, dále ze zákona č. 561/2004 Sb., školský zákon, a souvisejících právních předpisů.

Zařízení poskytuje dívkám a jejich dětem bezpečné, strukturované a podnětné prostředí, které podporuje jejich osobnostní, sociální, vzdělávací a praktický rozvoj. Výchovná práce je zaměřena nejen na korekci rizikového chování, ale především na rozvoj kompetencí potřebných

pro samostatný život, odpovědné rodičovství, zdravé vztahy a začlenění do běžného společenského života.

Současná kapacita výchovného ústavu je 48 dívek. Základní organizační jednotkou výchovného úseku je výchovná skupina. Jednotlivé skupiny jsou profilovány podle potřeb dívek, jejich věku, životní situace, míry samostatnosti, rodičovských kompetencí a fáze pobytu v zařízení.

Specifikem zařízení je péče o nezletilé matky a jejich děti. Výchovná práce proto zahrnuje také podporu vztahové vazby mezi matkou a dítětem, rozvoj rodičovských dovedností, přípravu na porod, péči o novorozence a dítě, vedení k odpovědnému mateřství a podporu zdravého psychomotorického vývoje dítěte.

3. Charakteristika cílové skupiny

Cílovou skupinou jsou zejména:

- nezletilé dívky s nařízenou ústavní výchovou,
- nezletilé matky s uloženou ochrannou výchovou,
- dívky umístěné na základě předběžného opatření,
- těhotné dívky,
- nezletilé matky s dětmi,
- děti nezletilých matek,
- případně zletilé nezaopatřené osoby za podmínek stanovených právními předpisy.

Dívky přicházející do zařízení se často nacházejí ve složité životní situaci. Mohou mít zkušenost s nestabilním rodinným prostředím, zanedbáváním, konfliktními vztahy, školní neúspěšností, rizikovým chováním, úteků, závislostním chováním, sebepoškozováním, traumatizujícími zkušenostmi nebo obtížemi v oblasti duševního zdraví.

Výchovná práce proto vychází z individuálního posouzení potřeb každé dívky. Důraz je kladen na bezpečí, stabilitu, předvídatelnost, respektující komunikaci a postupné budování důvěry. Cílem není pouze potlačovat nežádoucí projevy chování, ale porozumět jejich příčinám a podporovat dívku v hledání vhodnějších způsobů zvládnutí náročných situací.

U těhotných dívek a nezletilých matek je výchovná práce rozšířena o podporu rodičovských kompetencí. Dívky jsou vedeny k odpovědné péči o dítě, k vytváření bezpečné citové vazby, k pravidelné zdravotní péči, k zajištění denního režimu dítěte a k postupnému přebírání odpovědnosti za vlastní život i život dítěte.

4. Poslání výchovného úseku

Posláním výchovného úseku je vytvářet takové podmínky, aby dívky mohly v bezpečném prostředí rozvíjet své schopnosti, dovednosti, postoje a hodnoty potřebné pro běžný život. Výchovný úsek podporuje dívky v osobnostním růstu, vzdělávání, odpovědném rozhodování, zvládnutí emocí, budování zdravých vztahů a přípravě na samostatnost.

Výchovný úsek současně usiluje o to, aby dívky porozuměly důsledkům svého jednání, přijímaly odpovědnost za vlastní rozhodnutí a dokázaly využívat dostupnou podporu. Důležitou součástí práce je motivace ke změně, posilování sebedůvěry, rozvoj praktických dovedností a příprava na návrat do rodiny, přechod do návazné služby nebo samostatný život.

U nezletilých matek je posláním výchovného úseku také podpora bezpečného a zdravého vztahu mezi matkou a dítětem. Dívky jsou vedeny k tomu, aby dokázaly vnímat potřeby dítěte, reagovat na ně přiměřeným způsobem a postupně si osvojovaly dovednosti potřebné pro péči o dítě v běžných životních podmínkách.

5. Základní principy výchovné práce

Výchovná práce ve VÚ Černovice je založena na těchto principech:

5.1 Individuální přístup

Každá dívka je vnímána jako jedinečná osobnost s vlastní životní zkušeností, potřebami, možnostmi a limity. Výchovné působení je plánováno a realizováno s ohledem na její aktuální situaci, věk, schopnosti, rodinné zázemí, zdravotní stav, psychickou stabilitu a míru samostatnosti.

5.2 Bezpečné a předvídatelné prostředí

Zařízení vytváří prostředí, ve kterém jsou jasně nastavena pravidla, hranice, práva a povinnosti. Dívky jsou vedeny k tomu, aby rozuměly smyslu pravidel a dokázaly je přijímat jako součást bezpečného soužití. Předvídatelnost režimu a jednotnost pedagogického působení pomáhá snižovat napětí, nejistotu a riziko konfliktů.

5.3 Trauma respektující přístup

Pedagogičtí pracovníci při práci s dívkami zohledňují, že mnohé z nich mohou mít za sebou zkušenosti s traumatem, ztrátou bezpečí, narušenými vztahy nebo dlouhodobým stresem. Výchovné působení proto staví na respektu, klidné komunikaci, srozumitelných hranicích, podpoře seberegulace a prevenci dalšího zraňování.

5.4 Vztah jako základ výchovy

Základem účinné výchovné práce je profesionální, bezpečný a důvěryhodný vztah mezi dívkou a pracovníkem. Vychovatel působí jako průvodce, který dívce pomáhá porozumět sobě samé, svému chování a možnostem změny. Důraz je kladen na důslednost, spravedlivý přístup, respekt a přiměřenou podporu.

5.5 Participace dívek

Dívky jsou přiměřeně svému věku, schopnostem a situaci zapojovány do plánování, hodnocení a rozhodování o záležitostech, které se jich týkají. Jsou vedeny k vyjadřování vlastního názoru, k sebehodnocení, k přijímání zpětné vazby a k odpovědnosti za vlastní cíle.

5.6 Podpora samostatnosti

Výchovná práce směřuje k tomu, aby dívky postupně získávaly dovednosti potřebné pro samostatný život. Jedná se zejména o péči o domácnost, hospodaření s penězi, přípravu stravy, péči o zdraví, komunikaci s úřady, pracovní návyky, zvládání běžných sociálních situací a orientaci v dostupných službách.

5.7 Multidisciplinární spolupráce

Na výchovné práci se podílí tým pracovníků zařízení – vychovatelé, asistenti pedagoga – noční vychovatelé, vedoucí vychovatel, etoped, psycholog, sociální pracovníce, zdravotní sestry, učitelé a vedení zařízení. Důležitá je také spolupráce s OSPOD, zákonnými zástupci, soudy, zdravotnickými zařízeními, školami, poradenskými zařízeními a návaznými sociálními službami.

6. Cíle výchovně vzdělávací činnosti

Cíle výchovně vzdělávací činnosti vycházejí z poslání zařízení, potřeb cílové skupiny, individuální situace dívek a požadavků platných právních předpisů. Výchovná práce směřuje k tomu, aby dívky získaly co nejvyšší možnou míru samostatnosti, odpovědnosti a sociální stability.

Hlavním cílem výchovného úseku je podpora osobnostního rozvoje dívek, korekce rizikových projevů chování, rozvoj praktických životních dovedností, posílení rodičovských kompetencí u matek a příprava dívek na návrat do běžného života.

6.1 Obecné cíle

Výchovně vzdělávací činnost směřuje zejména k tomu, aby dívka:

- porozuměla své životní situaci a dokázala o ní přiměřeně komunikovat,
- přijímala odpovědnost za své chování a rozhodování,
- rozvíjela zdravé sebevědomí a schopnost sebereflexe,
- zvládala běžné i zátěžové situace přiměřeným způsobem,
- osvojila si pravidla bezpečného soužití,
- dokázala navazovat a udržovat přiměřené mezilidské vztahy,
- rozvíjela pracovní, studijní a sociální návyky,
- získala praktické dovednosti potřebné pro samostatný život,
- uměla hospodařit s finančními prostředky,
- orientovala se v běžných úředních a sociálních situacích,
- pečovala o své fyzické i duševní zdraví,
- dokázala smysluplně trávit volný čas,
- byla připravena na návrat do rodiny, přechod do návazné služby nebo samostatný život.

6.2 Cíle v oblasti osobnostního rozvoje

V oblasti osobnostního rozvoje je cílem vést dívky k poznávání sebe sama, k porozumění vlastním emocím, potřebám, silným stránkám i rizikovým vzorcům chování. Dívky jsou podporovány v rozvoji sebedůvěry, sebeúcty, odpovědnosti, samostatnosti a schopnosti přijímat přiměřenou zpětnou vazbu.

Důraz je kladen na rozvoj schopnosti seberegulace, zvládání stresu, práce s impulzivitou, řešení konfliktů a hledání bezpečných způsobů zvládání emočně náročných situací.

6.3 Cíle v oblasti sociálních vztahů

Výchovná práce podporuje rozvoj sociálních dovedností, které jsou nezbytné pro soužití ve skupině i pro budoucí život mimo zařízení. Dívky jsou vedeny k respektování druhých, k dodržování pravidel, k přiměřené komunikaci, ke spolupráci a k odpovědnosti za své jednání vůči ostatním.

Součástí práce je také podpora zdravých partnerských, rodinných a vrstevnických vztahů, prevence manipulace, násilí, závislých vztahů a dalších rizikových forem chování.

6.4 Cíle v oblasti vzdělávání a pracovního uplatnění

Výchovný úsek podporuje dívky v pravidelné školní docházce, přípravě na vyučování, dokončení vzdělávání a získání pracovních návyků. Dívky jsou vedeny k odpovědnému přístupu ke vzdělávání, k plánování budoucnosti a k orientaci na trhu práce.

Cílem je, aby dívky rozuměly významu vzdělání a pracovního uplatnění pro vlastní samostatnost, sociální stabilitu a budoucí kvalitu života.

6.5 Cíle v oblasti samostatného života

Dívky jsou systematicky připravovány na zvládání běžných životních situací. Výchovná práce se zaměřuje na péči o domácnost, přípravu stravy, hospodaření s penězi, plánování denního režimu, komunikaci s úřady, využívání veřejných služeb, péči o zdraví, hledání bydlení a zaměstnání.

Cílem je, aby dívka při odchodu ze zařízení disponovala základními praktickými dovednostmi, věděla, kde může hledat pomoc, a dokázala využívat dostupné podpůrné zdroje.

6.6 Cíle v oblasti rodičovských kompetencí

U těhotných dívek a nezletilých matek je cílem rozvoj odpovědného rodičovství. Dívky jsou vedeny k pochopení potřeb dítěte, k pravidelné a bezpečné péči, k vytváření citové vazby, k dodržování zdravotních a hygienických zásad a k zajištění stabilního denního režimu dítěte.

Výchovná práce podporuje matku v tom, aby dokázala vnímat dítě jako samostatnou osobnost, reagovat na jeho potřeby, chránit jeho bezpečí a podporovat jeho zdravý vývoj.

6.7 Cíle v oblasti prevence rizikového chování

Výchovný úsek se zaměřuje na prevenci rizikového chování, zejména závislostí, útěků, sebepoškozování, agresivního chování, šikany, kyberšikany, rizikového sexuálního chování, kriminality a sociálního selhávání.

Cílem je nejen předcházet rizikovým projevům, ale také učit dívky rozpoznávat rizikové situace, vyhledat pomoc, bezpečně komunikovat a volit vhodnější strategie jednání.

6.8 Cíle v oblasti zdravého životního stylu

Dívky jsou vedeny k péči o fyzické i duševní zdraví, k dodržování hygienických návyků, k pravidelnému režimu, zdravému stravování, pohybu a prevenci nemocí. Součástí je také edukace v oblasti sexuality, reprodukčního zdraví, duševní hygieny, prevence závislostí a bezpečného chování.

7. Klíčové kompetence dívek

Klíčové kompetence představují soubor vědomostí, dovedností, postojů a hodnot, které dívky potřebují pro osobní rozvoj, zvládání každodenního života, sociální začlenění a budoucí samostatnost.

Rozvoj kompetencí probíhá průběžně ve všech oblastech výchovné práce – při individuálních rozhovorech, skupinových činnostech, komunitách, běžném režimu dne, zájmových aktivitách, přípravě na školu, péči o domácnost, péči o dítě i při řešení konkrétních životních situací.

7.1 Kompetence k učení

Dívka je vedena k tomu, aby:

- rozvíjela pozitivní vztah ke vzdělávání,
- chápala význam vzdělání pro svůj budoucí život,
- zvládala pravidelnou přípravu na vyučování,
- uměla si naplánovat učení a školní povinnosti,
- dokázala požádat o pomoc při nepochopení učivu,
- využívala různé zdroje informací,
- dokázala zhodnotit vlastní pokrok,
- přijímala odpovědnost za výsledky svého vzdělávání.

7.2 Kompetence k řešení problémů

Dívka je vedena k tomu, aby:

- dokázala pojmenovat problémovou situaci,
- hledala bezpečná a přiměřená řešení,
- rozpoznala důsledky svého jednání,
- uměla požádat o podporu dospělého nebo odborníka,
- dokázala pracovat s chybou jako s příležitostí ke změně,
- učila se zvládat konflikty bez agrese a útěku,

- rozvíjela schopnost rozhodovat se s ohledem na sebe i druhé.

7.3 Kompetence komunikativní

Dívka je vedena k tomu, aby:

- dokázala srozumitelně vyjádřit své potřeby, přání a názory,
- učila se naslouchat druhým,
- respektovala odlišný názor,
- zvládala přiměřenou komunikaci s vrstevníky i dospělými,
- dokázala řešit nedorozumění klidnou cestou,
- rozlišovala vhodnou a nevhodnou komunikaci,
- rozvíjela schopnost komunikovat s úřady, školou, lékaři a dalšími institucemi.

7.4 Kompetence sociální a personální

Dívka je vedena k tomu, aby:

- poznávala sama sebe a své reakce,
- rozvíjela sebedůvěru a sebeúctu,
- přijímala odpovědnost za své chování,
- dokázala spolupracovat ve skupině,
- respektovala pravidla společného soužití,
- učila se přijímat zpětnou vazbu,
- zvládala emoce bezpečným způsobem,
- rozvíjela zdravé vztahy a osobní hranice.

7.5 Kompetence občanské

Dívka je vedena k tomu, aby:

- znala svá práva a povinnosti,
- respektovala práva druhých osob,
- chápala význam pravidel, zákonů a společenských norem,
- jednala odpovědně vůči sobě, dítěti i okolí,
- rozvíjela úctu k životu, zdraví a důstojnosti člověka,
- orientovala se v základních občanských a sociálních situacích,
- učila se odpovědnému postoji k veřejnému prostoru a životnímu prostředí.

7.6 Kompetence pracovní

Dívka je vedena k tomu, aby:

- rozvíjela pracovní návyky,
- dodržovala režim, dochvilnost a odpovědnost při plnění úkolů,
- získávala zkušenosti s běžnými pracovními činnostmi,
- orientovala se v možnostech vzdělávání a pracovního uplatnění,
- uměla komunikovat se zaměstnavatelem,
- znala základní práva a povinnosti zaměstnance,
- chápala význam práce pro vlastní samostatnost.

7.7 Kompetence digitální

Dívka je vedena k tomu, aby:

- bezpečně používala digitální technologie,
- rozlišovala důvěryhodné a nedůvěryhodné informace,
- chránila své osobní údaje,
- rozuměla rizikům sociálních sítí,
- předcházela kyberšikaně a rizikové online komunikaci,
- využívala digitální technologie ke vzdělávání, komunikaci a řešení běžných životních situací,
- dokázala vyhledat potřebné informace online bezpečným způsobem.

7.8 Kompetence finanční

Dívka je vedena k tomu, aby:

- rozuměla hodnotě peněz,
- dokázala plánovat osobní rozpočet,
- rozlišovala nezbytné a zbytné výdaje,
- hospodařila s kapesným a dalšími finančními prostředky,
- orientovala se v základních finančních produktech,
- rozuměla rizikům dluhů, půjček a exekucí,
- dokázala požádat o pomoc při řešení finančních problémů.

7.9 Kompetence rodičovské

Těhotná dívka nebo nezletilá matka je vedena k tomu, aby:

- rozuměla základním potřebám dítěte,
- zvládala každodenní péči o dítě,
- dodržovala zásady hygieny, bezpečnosti a zdravé výživy,
- podporovala psychomotorický a emoční vývoj dítěte,
- vytvářela bezpečnou citovou vazbu s dítětem,
- přijímala odpovědnost za své rodičovské chování,
- dokázala požádat o pomoc při péči o dítě,
- plánovala budoucnost svou i svého dítěte.

7.10 Kompetence k samostatnému životu

Dívka je vedena k tomu, aby:

- zvládala základní sebeobsluhu,
- pečovala o osobní věci a prostředí, ve kterém žije,
- uměla připravit jednoduché jídlo,
- zvládala základní péči o domácnost,
- orientovala se v dopravě, úřadech a běžných službách,
- plánovala svůj čas,
- dokázala řešit běžné životní situace,
- znala možnosti návazné podpory po odchodu ze zařízení.

8. Organizace výchovné činnosti

Výchovná činnost je organizována prostřednictvím výchovných skupin, které tvoří základní jednotku života dívek v zařízení. Výchovné skupiny jsou uspořádány tak, aby odpovídaly potřebám dívek, jejich životní situaci, míře samostatnosti, rodičovským kompetencím a fázi pobytu v zařízení.

Výchovná práce probíhá v budově internátu, v areálu domků určených pro těhotné dívky a matky s dětmi a ve cvičném bytě. Toto uspořádání umožňuje diferencovanou péči, postupný rozvoj samostatnosti a přiměřenou míru podpory podle aktuálních potřeb dívek.

Každá výchovná skupina má své specifické zaměření, režim a cíle. Vychovatelé a asistenti pedagoga – noční vychovatelé vytvářejí bezpečné, předvídatelné a podpůrné prostředí, ve kterém jsou dívky vedeny k odpovědnosti, samostatnosti, spolupráci a respektování pravidel společného soužití.

Výchovná činnost je plánována v ročních a týdenních plánech práce. Vychází z potřeb jednotlivých dívek, z plánů rozvoje osobnosti, z aktuální situace ve skupinách a z celkové koncepce zařízení. Součástí výchovné práce jsou individuální rozhovory, skupinové aktivity, komunitní setkání, zájmové činnosti, praktický nácvik běžných životních dovedností a příprava na samostatný život.

Důležitou součástí organizace výchovné činnosti je spolupráce pedagogických a odborných pracovníků. Na péči o dívky se podílejí zejména vychovatelé, asistenti pedagoga – noční vychovatelé, vedoucí vychovatel, etoped, psycholog, sociální pracovníce, zdravotní sestry, učitelé a vedení zařízení. Společným cílem je jednotné, odborné a srozumitelné působení na dívku.

9. Charakteristika jednotlivých výchovných skupin

9.1 První a třetí výchovná skupina

První a třetí výchovná skupina jsou umístěny v budově internátu. Jsou určeny pro dívky bez dětí.

Obě skupiny mají shodný charakter a jejich výchovná práce je zaměřena především na adaptaci dívek na prostředí zařízení, dodržování denního režimu, rozvoj sociálních dovedností, školní přípravu, sebeobsahu, péči o osobní věci a zvládání běžných povinností.

Dívky jsou vedeny k odpovědnosti za své chování, k respektování pravidel, k rozvoji samostatnosti a k vytváření zdravých vztahů ve skupině. Součástí práce je prevence rizikového chování, práce s emocemi, rozvoj komunikačních dovedností, smysluplné trávení volného času a podpora školních i pracovních návyků.

Výchovná práce v těchto skupinách současně směřuje ke stabilizaci chování dívek, posilování jejich osobnostních kompetencí a přípravě na další etapu pobytu v zařízení nebo na samostatnější formu fungování.

9.2 Druhá výchovná skupina

Druhá výchovná skupina je umístěna v budově internátu. Je určena pro těhotné dívky a matky s dětmi.

Výchovná práce je zaměřena na podporu těhotných dívek, přípravu na porod, rozvoj rodičovských kompetencí a každodenní péči o dítě. Dívky jsou vedeny k odpovědnému mateřství, k dodržování zdravotních a hygienických zásad, k pravidelné péči o dítě a k vytváření bezpečné citové vazby mezi matkou a dítětem.

Skupina poskytuje odpovídající zázemí také v případě plné kapacity domků určených pro matky s dětmi. Péče je zajišťována ve spolupráci vychovatelů, asistentů pedagoga – nočních vychovatelů, zdravotních sester, sociálních pracovníků a dalších odborných pracovníků.

9.3 Modrá, zelená a oranžová výchovná skupina

Modrá, zelená a oranžová výchovná skupina jsou umístěny v areálu domků v ulici V Hati. Jsou určeny pro těhotné dívky a matky s dětmi.

Všechny tři skupiny mají shodný charakter. Jejich uspořádání podporuje rodinnější způsob života, větší míru soukromí, samostatnosti a přirozený nácvik běžného chodu domácnosti.

Každá dívka má v domku k dispozici vlastní pokoj se šatnou. Vždy dva pokoje sdílejí společné sociální zařízení. Součástí každého domku je společný obývací prostor a kuchyně, kde dívky společně vaří, tráví volný čas, pečují o domácnost a učí se běžnému chodu rodinného života.

Výchovná práce je zaměřena zejména na:

- podporu těhotných dívek,
- přípravu na porod a mateřství,
- rozvoj rodičovských a pečujících dovedností,
- každodenní péči o dítě,
- podporu psychomotorického a emočního vývoje dítěte,
- vytváření bezpečné citové vazby mezi matkou a dítětem,
- nácvik samostatného chodu domácnosti,
- plánování nákupů a přípravu stravy,
- rozvoj finanční gramotnosti,
- posilování odpovědnosti, samostatnosti a sebedůvěry matky.

Dívky se zde učí fungovat v podmínkách blízkých běžné domácnosti. Pod dohledem pedagogických pracovníků se podílejí na chodu domácnosti, plánování denního režimu, péči o dítě, udržování pořádku a organizaci volného času.

Vyjma obědů, které jsou připravovány školní jídelnou, si dívky ostatní stravu připravují samy pod dohledem vychovatelů. Tato forma práce podporuje odpovědnost, plánování, spolupráci, samostatnost a finanční gramotnost.

9.4 Šestá výchovná skupina a cvičný byt

Šestá výchovná skupina a cvičný byt jsou určeny pro dívky a matky s dětmi před dosažením zletilosti nebo před odchodem ze zařízení.

Cílem je intenzivní příprava na samostatný život mimo zařízení. Dívky zde fungují ve vyšší míře samostatnosti, avšak za dohledu pedagogických a odborných pracovníků. Učí se zajišťovat chod domácnosti, hospodařit s finančními prostředky, plánovat nákupy, připravovat stravu, pečovat o dítě, komunikovat s úřady a řešit běžné životní situace.

Cvičný byt představuje přechodový prostor mezi pobytem v zařízení a samostatným životem. Podpora pracovníků je zaměřena především na vedení, konzultace, zpětnou vazbu a vyhodnocování konkrétních situací, které dívka bude po odchodu ze zařízení běžně řešit.

Dívky jsou zde vedeny k odpovědnému rozhodování, plánování budoucnosti, orientaci v návazných službách, hledání bydlení, zaměstnání nebo dalšího vzdělávání. U matek s dětmi je důraz kladen také na schopnost zajistit bezpečné a stabilní prostředí pro dítě.

10. Péče o těhotné dívky a matky s dětmi

VÚ Černovice poskytuje specializovanou péči těhotným dívkám a matkám s dětmi. Cílem této péče je vytvořit bezpečné, stabilní a podpůrné prostředí, které umožňuje zdravý průběh těhotenství, odpovědnou péči o dítě, osobnostní rozvoj dívky, posílení rodičovských kompetencí a přípravu na samostatný život.

10.1 Individuální a citlivý přístup

Ke každé těhotné dívce a matce s dítětem je přistupováno individuálně, s ohledem na její životní situaci, zdravotní stav, věk, zkušenosti, osobní možnosti a míru podpory, kterou potřebuje. Respektovány jsou potřeby matky i dítěte.

Důraz je kladen na vytváření bezpečné citové vazby mezi matkou a dítětem, na podporu rodičovské jistoty a na postupné přebírání odpovědnosti za péči o dítě.

10.2 Péče v průběhu těhotenství

Těhotným dívkám je poskytována komplexní podpora zahrnující zejména:

- spolupráci se zdravotnickým personálem,
- podporu v oblasti prenatální péče,
- přípravu na porod a šestinedělí,
- edukaci v oblasti zdravého životního stylu,
- podporu v oblasti výživy, hygieny a péče o sebe,
- přípravu na rodičovskou roli,
- podporu psychické stability v období těhotenství.

10.3 Podpora mateřských kompetencí

U matek s dětmi se výchovná práce zaměřuje především na:

- rozvoj rodičovských a pečujících dovedností,
- každodenní praktickou péči o dítě,
- krmení, hygienu a režim dne dítěte,
- podporu hry a aktivního trávení času s dítětem,
- sledování a podporu psychomotorického vývoje dítěte,
- prevenci úrazů a bezpečnost dítěte,
- posilování odpovědnosti, samostatnosti a sebedůvěry matky.

Výchovná práce probíhá především v běžných denních situacích, které umožňují přirozený nácvik rodičovské role za podpory vychovatelů, zdravotních sester a dalších odborných pracovníků.

10.4 Ubytování matek s dětmi

Matky s dětmi jsou primárně ubytovávány v areálu domků v ulici V Hati. Jedná se o ubytování určené pro tuto cílovou skupinu, které svým uspořádáním podporuje rodinné prostředí, větší míru soukromí a nácvik samostatného fungování.

V každém domku má každá dívka vlastní pokoj se šatnou. Vždy dva pokoje sdílejí společné sociální zařízení. Součástí domku je společný obývací prostor a kuchyně, kde dívky společně vaří, tráví volný čas, pečují o domácnost a učí se běžnému chodu rodinného života.

V případě plné kapacity domků je skupina pro těhotné dívky a matky s dětmi zajištěna také v budově internátu v ulici Jirákova.

10.5 Rozvoj samostatnosti a finanční gramotnosti

Součástí péče o těhotné dívky a matky s dětmi je cílený rozvoj praktických dovedností spojených s chodem domácnosti a hospodařením s finančními prostředky.

Dívky se učí plánovat nákupy, hospodařit s přidělenými finančními prostředky, rozlišovat nezbytné a zbytné výdaje, připravovat stravu, pečovat o domácnost a organizovat denní režim svůj i dítěte.

Vyjma obědů, které jsou zajišťovány školní jídelnou, si dívky ostatní stravu připravují samy pod dohledem vychovatelů. Tento způsob práce podporuje odpovědnost, samostatnost, plánování, spolupráci a finanční gramotnost.

10.6 Volnočasové a zájmové aktivity

Těhotným dívkám a matkám s dětmi jsou nabízeny volnočasové a zájmové aktivity, které podporují zdravý životní styl, psychickou pohodu, vztahy ve skupině a smysluplné trávení volného času.

Jedná se zejména o:

- pohybové aktivity,
- aktivity v posilovně a tělocvičně,

- návštěvy plaveckého bazénu,
- bowling,
- arteterapeutické aktivity,
- rukodělné a výtvarné činnosti,
- relaxační a kreativní aktivity,
- společné aktivity matek s dětmi.

10.7 Spolupráce odborného týmu

Péče o těhotné dívky a matky s dětmi je zajišťována ve spolupráci vychovatelů, asistentů pedagoga – nočních vychovatelů, zdravotních sester, sociálních pracovníků, psychologa, etopeda, učitelů a vedení zařízení.

Odborný tým průběžně sleduje vývoj mateřských kompetencí, potřeby dítěte, psychickou stabilitu dívky, schopnost samostatného fungování a celkovou rodinnou situaci. Podle potřeby jsou přijímána podpůrná opatření a nastavovány individuální cíle práce s dívkou.

10.8 Příprava na budoucnost a cvičný byt

Před dosažením zletilosti nebo před odchodem ze zařízení mohou dívky procházet přípravou ve cvičném bytě. V jeho rámci fungují ve vyšší míře samostatnosti, zajišťují chod domácnosti, hospodaří s financemi, připravují stravu, plánují běžné povinnosti a pečují o dítě.

Podpora pedagogických a odborných pracovníků je zaměřena především na konzultace, vedení, kontrolu bezpečí a vyhodnocování běžných životních situací. Cvičný byt představuje důležitý krok k úspěšnému přechodu do samostatného života mimo zařízení.

11. Individuální plánování a práce s dívkou

Individuální plánování je základním nástrojem výchovné práce s dívkou. Vychází z její životní situace, osobních potřeb, rodinného zázemí, zdravotního stavu, vzdělávacích možností, míry samostatnosti a aktuálních rizik.

Cílem individuálního plánování je nastavit srozumitelné, dosažitelné a pravidelně vyhodnocované cíle, které podporují osobnostní rozvoj dívky, její stabilizaci, vzdělávání, sociální začlenění, rodičovské kompetence a přípravu na samostatný život.

Individuální práce s dívkou probíhá průběžně po celou dobu jejího pobytu v zařízení. Podílejí se na ní zejména skupinový vychovatel, klíčový pracovník, vedoucí vychovatel, etoped, psycholog, sociální pracovníce, zdravotní sestry, učitelé a další odborní pracovníci podle aktuálních potřeb dívky.

11.1 Adaptační období

Po příchodu do zařízení je dívce věnována zvýšená pozornost. Cílem adaptačního období je pomoci jí zorientovat se v novém prostředí, seznámit se s pravidly, režimem, pracovníky, ostatními dívkami a možnostmi podpory.

V adaptačním období je dívka seznamována zejména s:

- prostředím zařízení,
- vnitřním řádem,
- denním režimem,
- právy a povinnostmi,
- pravidly bezpečného soužití,
- hodnoticím systémem,
- možnostmi kontaktu s rodinou a blízkými osobami,
- možnostmi vzdělávání a volnočasových aktivit,
- pracovníky, na které se může obracet.

Součástí adaptačního období jsou vstupní rozhovory, pozorování dívky v běžných situacích, zjišťování jejích potřeb a prvotní nastavení podpory. Důraz je kladen na bezpečí, srozumitelnost, klidnou komunikaci a postupné budování důvěry.

11.2 Klíčový pracovník

Každé dívce je určen klíčový pracovník, zpravidla skupinový vychovatel. Klíčový pracovník je pro dívku hlavní kontaktní osobou v oblasti výchovné práce. Sleduje její adaptaci, vývoj, potřeby, plnění cílů a celkovou situaci.

Klíčový pracovník zejména:

- vede s dívkou individuální rozhovory,
- podílí se na tvorbě a vyhodnocování plánu rozvoje osobnosti,
- spolupracuje s ostatními pracovníky zařízení,
- sleduje školní, výchovnou a sociální oblast života dívky,
- podporuje dívku při řešení běžných i náročných situací,
- pomáhá dívce formulovat cíle a hodnotit vlastní pokrok,
- podílí se na přípravě dívky na odchod ze zařízení.

Vztah mezi dívkou a klíčovým pracovníkem je založen na důvěře, respektu, důslednosti a profesionálních hranicích.

11.3 Plán rozvoje osobnosti dívky

Plán rozvoje osobnosti dívky je základním dokumentem individuální výchovné práce. Vychází z potřeb dívky, z její anamnézy, z pozorování pracovníků, z odborných zpráv, z informací školy, sociálních pracovníků, OSPOD a dalších spolupracujících subjektů.

Plán rozvoje osobnosti se zaměřuje zejména na:

- osobnostní rozvoj,
- zvládání emocí a chování,
- vztahy s vrstevníky a dospělými,
- školní přípravu a vzdělávání,
- pracovní návyky,
- zdraví a duševní pohodu,
- prevenci rizikového chování,

- rodinné vztahy,
- samostatnost,
- finanční gramotnost,
- přípravu na budoucnost,
- u matek také na rodičovské kompetence a péči o dítě.

Cíle v plánu jsou formulovány srozumitelně, konkrétně a přiměřeně možnostem dívky. Plán je pravidelně vyhodnocován a aktualizován podle vývoje situace.

11.4 Spolupráce s dívkou při plánování

Dívka je přiměřeně svému věku, schopnostem a aktuálnímu stavu zapojována do plánování vlastního rozvoje. Je vedena k tomu, aby dokázala pojmenovat své potřeby, přání, silné stránky, obtíže i oblasti, ve kterých potřebuje podporu.

Součástí práce je sebehodnocení dívky, rozhovor nad plněním cílů, přijímání zpětné vazby a hledání konkrétních kroků ke změně. Dívka je podporována v tom, aby vnímala plán jako nástroj pomoci, nikoliv pouze jako formální dokument.

11.5 Průběžné hodnocení

Průběžné hodnocení je součástí každodenní výchovné práce. Probíhá formou individuálních rozhovorů, skupinového hodnocení, komunitních setkání, zápisů do dokumentace, porad pracovníků a vyhodnocování plánu rozvoje osobnosti.

Hodnocení se zaměřuje zejména na:

- dodržování pravidel a režimu,
- vztahy ve skupině,
- školní docházku a přípravu,
- plnění osobních cílů,
- zvládání emocí a konfliktů,
- samostatnost,
- odpovědnost,
- péči o vlastní věci a prostředí,
- u matek také na péči o dítě a rodičovské kompetence.

Důraz je kladen na věcnou, srozumitelnou a podporující zpětnou vazbu. Hodnocení má dívce pomáhat porozumět vlastnímu chování, uvědomovat si pokrok a hledat možnosti dalšího rozvoje.

11.6 Případové porady a multidisciplinární spolupráce

U dívek, jejichž situace vyžaduje širší odbornou spolupráci, jsou využívány případové porady a konzultace v rámci multidisciplinárního týmu. Cílem je sladit postup pracovníků, vyhodnotit aktuální potřeby dívky a nastavit další podporu.

Na řešení situace dívky se podle potřeby podílejí:

- skupinový vychovatelé,

- vedoucí vychovatel,
- etoped,
- psycholog,
- sociální pracovníce,
- zdravotní sestry,
- učitelé,
- vedení zařízení,
- OSPOD,
- zákonní zástupci,
- případně další odborníci.

Výstupy z porad jsou promítány do individuální práce s dívkou, do plánu rozvoje osobnosti a do dalších podpůrných opatření.

11.7 Spolupráce s OSPOD a IPOD

Zařízení spolupracuje s příslušnými pracovníky OSPOD, kteří zajišťují sociálně-právní ochranu dítěte. Důležitým dokumentem je individuální plán ochrany dítěte, který je průběžně vyhodnocován a slouží jako jeden z podkladů pro práci s dívkou.

Spolupráce s OSPOD zahrnuje zejména:

- předávání informací o průběhu pobytu,
- účast na případových setkáních,
- spolupráci při řešení rodinné situace,
- podporu kontaktu s rodinou,
- plánování pobytů mimo zařízení,
- přípravu na odchod ze zařízení,
- řešení návazného bydlení, služeb nebo podpory.

11.8 Dokumentace individuální práce

Individuální práce s dívkou je průběžně zaznamenávána v dokumentaci zařízení. Dokumentace slouží k zajištění kontinuity péče, předávání informací mezi pracovníky, plánování podpory a vyhodnocování vývoje dívky.

Mezi základní dokumenty patří zejména:

- plán rozvoje osobnosti dívky,
- individuální plán ochrany dítěte,
- anamnestické záznamy,
- adaptační a průběžná hodnocení,
- odborné zprávy,
- záznamy z individuálních rozhovorů,
- záznamy z porad a případových setkání,
- dokumentace týkající se školní docházky,
- dokumentace týkající se zdravotní a sociální oblasti,
- u matek také záznamy vztahující se k péči o dítě.

Dokumentace je vedena v souladu s právními předpisy, vnitřními pravidly zařízení a zásadami ochrany osobních údajů.

11.9 Příprava na odchod ze zařízení

Příprava na odchod ze zařízení je součástí individuální práce s dívkou a probíhá postupně. Zaměřuje se na praktické, sociální, osobnostní a právní aspekty budoucího života.

Dívka je vedena k tomu, aby měla před odchodem ze zařízení co nejjasnější představu o:

- budoucím bydlení,
- dalším vzdělávání nebo zaměstnání,
- finančním zajištění,
- možnostech sociální podpory,
- zdravotní péči,
- kontaktu s rodinou a blízkými osobami,
- péči o dítě, pokud je matkou,
- návazných službách a institucích, na které se může obrátit.

U dívek bez dostatečného rodinného zázemí zařízení spolupracuje s OSPOD a návaznými službami, zejména domy na půli cesty, azylovými domy, sociálními službami a dalšími organizacemi.

12. Přijímání dívek, průběh pobytu a ukončení pobytu

Přijímání, průběh pobytu a ukončení pobytu dívek ve VÚ Černovice probíhá v souladu s platnými právními předpisy, zejména se zákonem č. 109/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a s vnitřními pravidly zařízení.

Cílem celého procesu je zajistit dívce bezpečný vstup do zařízení, srozumitelné seznámení s prostředím a pravidly, odbornou podporu v průběhu pobytu a postupnou přípravu na návrat do rodiny, přechod do návazné služby nebo samostatný život.

12.1 Přijetí dívky do zařízení

Dívky jsou do zařízení přijímány na základě rozhodnutí soudu o nařízení ústavní výchovy, uložení ochranné výchovy nebo na základě předběžného opatření.

Po přijetí dívky do zařízení je zajištěno její bezpečné převzetí, základní orientace v prostředí a zahájení potřebných administrativních, sociálních, zdravotních, pedagogických a výchovných úkonů.

Při přijetí dívky zařízení zejména:

- ověřuje právní důvod umístění,
- zakládá nebo doplňuje osobní dokumentaci,
- informuje příslušné subjekty o přijetí dívky,

- zajišťuje vstupní rozhovor,
- seznamuje dívku s prostředím zařízení,
- seznamuje dívku s jejími právy a povinnostmi,
- seznamuje dívku s vnitřním řádem a denním režimem,
- zajišťuje zdravotní prohlídku,
- řeší uložení cenností,
- umožňuje kontakt se zákonnými zástupci nebo blízkými osobami,
- zařazuje dívku do odpovídající výchovné skupiny,
- řeší její školní zařazení a profesní přípravu.

Dívce jsou informace předávány přiměřeně jejímu věku, rozumovým schopnostem, psychickému stavu a aktuální situaci.

12.2 Vstupní rozhovor a první kontakt

Vstupní rozhovor je důležitou součástí přijetí dívky. Jeho cílem je navázat první bezpečný kontakt, snížit nejistotu dívky, zjistit její aktuální potřeby a poskytnout jí základní informace.

Rozhovor je veden klidně, srozumitelně a respektujícím způsobem. Pracovníci se zaměřují zejména na:

- aktuální psychický stav dívky,
- její základní potřeby,
- zdravotní obtíže,
- kontakt s rodinou a blízkými osobami,
- školní situaci,
- obavy spojené s pobytem,
- rizika sebepoškození, útěku nebo agrese,
- potřebu okamžité odborné podpory.

U těhotných dívek a matek s dětmi je součástí vstupního rozhovoru také zjištění potřeb souvisejících s těhotenstvím, zdravotní péčí, péčí o dítě a aktuální rodinnou situací.

12.3 Zařazení do výchovné skupiny

Zařazení dívky do výchovné skupiny probíhá podle jejích potřeb, věku, životní situace, zdravotního stavu, rodičovské role, míry samostatnosti, aktuální kapacity a provozních možností zařízení.

Při zařazování se zohledňuje zejména:

- zda je dívka bez dítěte, těhotná nebo matka s dítětem,
- její aktuální psychický a zdravotní stav,
- míra samostatnosti,
- adaptační potřeby,
- vztahová a skupinová dynamika,
- bezpečnost dívky, dítěte i ostatních osob,
- doporučení odborných pracovníků.

Přemístění mezi výchovnými skupinami může být provedeno z výchovných, adaptačních, bezpečnostních, zdravotních nebo provozních důvodů. Pokud to situace umožňuje, je s dívkou o změně předem hovořeno a jsou jí vysvětleny důvody přemístění.

12.4 Průběh pobytu

Pobyt dívky v zařízení je zaměřen na její stabilizaci, osobnostní rozvoj, vzdělávání, rozvoj sociálních a praktických dovedností, prevenci rizikového chování a přípravu na budoucí život.

V průběhu pobytu je dívka vedena zejména k:

- dodržování pravidel a denního režimu,
- pravidelné školní docházce,
- přípravě na vyučování,
- plnění osobních cílů,
- rozvoji samostatnosti,
- péči o osobní věci a prostředí,
- odpovědnému chování,
- zvládání emocí a konfliktů,
- bezpečné komunikaci,
- smysluplnému trávení volného času,
- péči o zdraví,
- spolupráci s pracovníky zařízení.

U těhotných dívek a matek s dětmi je pobyt zaměřen také na přípravu na porod, péči o dítě, rozvoj rodičovských kompetencí, podporu vztahu matky a dítěte a postupné přebírání odpovědnosti za každodenní péči.

12.5 Výchovné působení během pobytu

Výchovné působení je realizováno v každodenních situacích, při individuálních rozhovorech, skupinových aktivitách, komunitních setkáních, zájmových činnostech, školní přípravě, péči o domácnost, řešení konfliktů a při plánování budoucnosti.

Pracovníci zařízení využívají zejména:

- individuální rozhovor,
- motivační rozhovor,
- podporující zpětnou vazbu,
- komunitní práci,
- skupinovou práci,
- nácvik sociálních dovedností,
- praktický nácvik běžných životních situací,
- krizovou intervenci,
- preventivní programy,
- zájmové a sportovní aktivity,
- spolupráci s rodinou a dalšími subjekty.

Důraz je kladen na jednotné pedagogické působení, důslednost, předvídatelnost, respektující komunikaci a podporu pozitivní změny.

12.6 Pobyty mimo zařízení

Pobyty mimo zařízení jsou realizovány v souladu s právními předpisy, rozhodnutím soudu, stanoviskem OSPOD, vnitřním řádem a aktuálním vyhodnocením situace dívky.

Při posuzování možnosti pobytu mimo zařízení se zohledňují zejména:

- bezpečnostní rizika,
- rodinné prostředí,
- stanovisko OSPOD,
- zdravotní stav,
- zájem dítěte,
- u matek také zajištění bezpečí a potřeb dítěte.

Pobyty mimo zařízení jsou vnímány jako součást práce s rodinou a přípravy na budoucí život. Po návratu z pobytu mimo zařízení je s dívkou zpravidla veden rozhovor zaměřený na průběh pobytu, vztahy v rodině, případná rizika a další potřeby podpory.

12.7 Ukončení pobytu

Pobyt dívky v zařízení může být ukončen zejména:

- dosažením zletilosti,
- zrušením ústavní výchovy soudem,
- ukončením ochranné výchovy,
- neprodloužením nebo zrušením předběžného opatření,
- přemístěním do jiného zařízení,
- jiným zákonným důvodem.

Ukončení pobytu je připravováno s dostatečným předstihem, pokud to situace umožňuje. Cílem je, aby dívka odcházela ze zařízení s co největší mírou připravenosti, s informacemi o možnostech podpory a s konkrétním plánem dalšího fungování.

12.8 Výstupní plánování

Výstupní plánování je důležitou součástí přípravy dívky na odchod ze zařízení. Probíhá ve spolupráci dívky, klíčového pracovníka, sociální pracovnice, vedoucího vychovatele, odborných pracovníků, OSPOD, rodiny a případně návazných služeb.

Výstupní plán se zaměřuje zejména na:

- místo pobytu po odchodu,
- možnosti návratu do rodiny,
- návazné bydlení,
- další vzdělávání,
- zaměstnání nebo přípravu na zaměstnání,
- finanční zajištění,
- doklady a úřední záležitosti,
- zdravotní péči,
- sociální dávky,

- kontakty na podpůrné služby,
- u matek také na zajištění péče o dítě.

U dívek bez stabilního rodinného zázemí zařízení spolupracuje s OSPOD, domy na půli cesty, azylovými domy, sociálními službami a dalšími organizacemi, které mohou dívce pomoci při přechodu do samostatného života.

12.9 Následná podpora

Zařízení podle možností poskytuje dívkám podporu také při odchodu ze zařízení nebo krátce po něm. Tato podpora může mít podobu poradenství, předání kontaktů na návazné služby, spolupráce s OSPOD, konzultace se sociální pracovnící nebo pomoc při řešení konkrétní životní situace.

Cílem následné podpory je snížit riziko sociálního selhání, podpořit stabilizaci dívky po odchodu a pomoci jí využít dostupné zdroje pomoci.

13. Spolupráce s rodinou a dalšími subjekty

Spolupráce s rodinou, zákonnými zástupci, osobami odpovědnými za výchovu a dalšími subjekty je důležitou součástí výchovné práce. Cílem spolupráce je podpora dívky, stabilizace její situace, posílení pozitivních vztahů, řešení rodinných a sociálních okolností a příprava na návrat do rodiny, návaznou službu nebo samostatný život.

Spolupráce probíhá vždy s ohledem na nejlepší zájem dívky, její bezpečí, právní situaci, stanovisko OSPOD a aktuální možnosti rodinného prostředí.

13.1 Spolupráce se zákonnými zástupci a osobami blízkými

Zařízení podporuje přiměřený kontakt dívek se zákonnými zástupci, osobami odpovědnými za výchovu, sourozenci a dalšími blízkými osobami, pokud je tento kontakt v zájmu dívky a není v rozporu s rozhodnutím soudu nebo doporučením OSPOD.

Zákonní zástupci jsou informováni zejména o:

- podmínkách pobytu dívky v zařízení,
- zařazení do výchovné skupiny,
- průběhu adaptace,
- vzdělávání a školní docházce,
- zdravotních záležitostech,
- významných změnách v chování nebo situaci dívky,
- možnostech návštěv a pobytů mimo zařízení,
- přípravě na ukončení pobytu.

Komunikace probíhá osobně, telefonicky, písemně nebo elektronicky podle charakteru sdělení a aktuální situace.

13.2 Spolupráce s OSPOD

Zařízení úzce spolupracuje s příslušnými pracovníky OSPOD. Spolupráce je zaměřena na sledování vývoje dívky, řešení její rodinné situace, plánování pobytů mimo zařízení, vyhodnocování rizik a přípravu na budoucí život.

Součástí spolupráce s OSPOD je zejména:

- předávání informací o přijetí dívky,
- konzultace průběhu pobytu,
- spolupráce při tvorbě a vyhodnocování IPOD,
- účast na případových setkáních,
- řešení kontaktu s rodinou,
- plánování návratu do rodiny nebo návazné služby,
- řešení bydlení, dávek, dokladů a dalších sociálních záležitostí,
- spolupráce při ukončení pobytu.

OSPOD je důležitým partnerem při posuzování možností dívky po odchodu ze zařízení.

13.3 Spolupráce se soudy

Zařízení spolupracuje se soudy zejména v souvislosti s výkonem ústavní nebo ochranné výchovy, předběžnými opatřeními, rozhodováním o pobytech mimo zařízení, ukončením pobytu nebo dalšími právními otázkami týkajícími se dívky.

Zařízení poskytuje soudům potřebné informace, zprávy a stanoviska v rozsahu stanoveném právními předpisy a v souladu s ochranou osobních údajů.

13.4 Spolupráce se školou

Vzhledem k tomu, že součástí zařízení je také střední škola, je spolupráce výchovného a vzdělávacího úseku každodenní a nezbytná. Cílem je sladit výchovné a vzdělávací působení, podporovat pravidelnou školní docházku, přípravu na vyučování, dokončení vzdělávání a profesní orientaci dívek.

Spolupráce se školou zahrnuje zejména:

- předávání informací o školní docházce,
- řešení školní přípravy,
- podporu při vzdělávacích obtížích,
- motivaci k dokončení vzdělávání,
- spolupráci při závěrečných zkouškách,
- řešení kázeňských a adaptačních obtíží,
- podporu profesní přípravy.

13.5 Spolupráce se zdravotnickými zařízeními

Zařízení zajišťuje dívkám a dětem potřebnou zdravotní péči ve spolupráci se zdravotnickými zařízeními a odbornými lékaři. U těhotných dívek a matek s dětmi je zdravotní spolupráce

rozšířena o prenatální péči, porodnickou péči, pediatrickou péči a další odborné služby podle potřeb matky a dítěte.

Spolupráce se zdravotnickými zařízeními zahrnuje zejména:

- preventivní prohlídky,
- odborná vyšetření,
- péči v těhotenství,
- péči po porodu,
- pediatrickou péči,
- očkování a sledování zdravotního stavu dítěte,
- řešení akutních zdravotních obtíží,
- podporu v oblasti duševního zdraví.

13.6 Spolupráce s poradenskými a odbornými službami

Podle potřeb dívek zařízení spolupracuje s poradenskými, terapeutickými, adiktologickými, psychologickými, psychiatrickými a dalšími odbornými službami.

Cílem této spolupráce je zajistit dívce odpovídající odbornou podporu, která přesahuje možnosti běžné výchovné práce v zařízení.

13.7 Spolupráce s návaznými sociálními službami

Při přípravě dívek na odchod ze zařízení je důležitá spolupráce s návaznými sociálními službami. Jedná se zejména o domy na půli cesty, azylové domy, sociálně aktivizační služby, poradny, charitní organizace a další subjekty, které mohou dívkám pomoci při přechodu do samostatného života.

U matek s dětmi je spolupráce zaměřena také na zajištění bezpečného bydlení, sociální podpory, péče o dítě a stabilizace rodinné situace po odchodu ze zařízení.

13.8 Spolupráce s dalšími organizacemi

Zařízení podle možností spolupracuje také s dalšími organizacemi a institucemi, které se podílejí na vzdělávání, prevenci, volnočasových aktivitách, kulturním a sportovním vyžití nebo rozvoji praktických dovedností dívek.

Tato spolupráce přispívá k rozšiřování zkušeností dívek, k jejich sociálnímu začleňování a k posilování dovedností potřebných pro běžný život.

14. Obsah výchovně vzdělávací činnosti

Obsah výchovně vzdělávací činnosti vychází z potřeb dívek, jejich věku, životní situace, míry samostatnosti, rodičovské role a individuálních cílů stanovených v plánu rozvoje osobnosti. Výchovná činnost probíhá v každodenních situacích, při individuální i skupinové práci, v rámci

režimu dne, zájmových aktivit, komunit, projektových dnů a praktického nácviku běžných životních dovedností.

Cílem je, aby dívky získaly dovednosti, postoje a návyky potřebné pro odpovědný, bezpečný a samostatný život.

14.1 Sebeobsluha a péče o osobní věci

Dívky jsou vedeny k pravidelné péči o sebe, osobní hygienu, oblečení, osobní věci a prostředí, ve kterém žijí. Učí se odpovědnosti za vlastní věci, pořádku, plánování běžných povinností a dodržování hygienických zásad.

Součástí této oblasti je zejména:

- osobní hygiena,
- péče o oblečení a obuv,
- praní, sušení a ukládání prádla,
- úklid osobního prostoru,
- péče o společné prostory,
- dodržování základních hygienických a bezpečnostních pravidel.

14.2 Péče o domácnost

Výchovná práce podporuje dívky v osvojování praktických dovedností potřebných pro běžný chod domácnosti. Dívky se učí plánovat a vykonávat domácí práce, udržovat pořádek, bezpečně používat domácí spotřebiče a podílet se na společném soužití.

Součástí je zejména:

- úklid pokoje a společných prostor,
- péče o kuchyň a sociální zařízení,
- třídění a ukládání věcí,
- bezpečné používání čisticích prostředků,
- základní údržba domácnosti,
- spolupráce při společných povinnostech.

14.3 Příprava stravy a zdravé stravování

Dívky jsou vedeny k základním dovednostem v oblasti přípravy stravy, plánování jídelníčku, bezpečného zacházení s potravinami a dodržování hygieny při vaření.

U dívek a matek s dětmi v areálu domků je příprava stravy významnou součástí nácviku samostatnosti. Vyjma obědů, které jsou zajišťovány školní jídelnou, si dívky připravují ostatní stravu samy pod dohledem vychovatelů.

Součástí této oblasti je zejména:

- plánování jídel,
- nákup potravin,
- hospodárné využívání potravin,

- příprava jednoduchých jídel,
- zásady zdravé výživy,
- hygiena při práci s potravinami,
- bezpečnost při vaření,
- u matek také příprava stravy odpovídající věku a potřebám dítěte.

14.4 Finanční gramotnost

Finanční gramotnost je důležitou součástí přípravy dívek na samostatný život. Dívky jsou vedeny k odpovědnému nakládání s finančními prostředky, plánování výdajů a rozlišování mezi potřebami a přáními.

Součástí této oblasti je zejména:

- hospodaření s kapesným,
- plánování osobního rozpočtu,
- nákupy a porovnávání cen,
- rozlišování nezbytných a zbytných výdajů,
- orientace v základních finančních produktech,
- prevence zadlužení,
- rizika půjček, splátek a exekucí,
- vedení k finanční odpovědnosti vůči sobě i dítěti.

14.5 Vztahy, komunikace a řešení konfliktů

Dívky jsou vedeny k rozvoji zdravé komunikace, respektu k druhým, spolupráci a schopnosti řešit konflikty bezpečným způsobem. Výchovná práce podporuje schopnost vyjádřit vlastní názor, naslouchat, přijímat zpětnou vazbu a respektovat osobní hranice.

Součástí této oblasti je zejména:

- rozvoj komunikačních dovedností,
- respektování pravidel společného soužití,
- řešení konfliktů bez agrese,
- práce s emocemi,
- nastavování osobních hranic,
- prevence manipulace a závislých vztahů,
- podpora zdravých partnerských a rodinných vztahů.

14.6 Zdraví, hygiena a duševní pohoda

Výchovná činnost podporuje dívky v péči o fyzické i duševní zdraví. Dívky jsou vedeny k pravidelnému režimu, osobní hygieně, zdravému životnímu stylu, odpovědnému přístupu ke zdravotní péči a bezpečnému zvládnání psychické zátěže.

Součástí této oblasti je zejména:

- osobní a intimní hygiena,
- prevence nemocí,
- pravidelné lékařské kontroly,

- zdravý životní styl,
- spánek a denní režim,
- pohybové aktivity,
- duševní hygiena,
- zvládání stresu,
- bezpečné způsoby práce s emocemi,
- podpora při vyhledání odborné pomoci.

14.7 Sexualita, partnerství a reprodukční zdraví

Dívky jsou přiměřeně svému věku a situaci vedeny k odpovědnému přístupu k sexualitě, partnerským vztahům a reprodukčnímu zdraví. Tato oblast je zpracovávána citlivě, s důrazem na bezpečí, respekt, prevenci rizik a ochranu důstojnosti dívky.

Součástí této oblasti je zejména:

- zdravé partnerské vztahy,
- osobní hranice a souhlas,
- prevence rizikového sexuálního chování,
- antikoncepce,
- prevence pohlavně přenosných nemocí,
- těhotenství a rodičovství,
- ochrana před násilím a zneužíváním,
- vyhledání odborné pomoci.

14.8 Rodičovství a péče o dítě

U těhotných dívek a matek s dětmi je významnou součástí výchovně vzdělávací činnosti rozvoj rodičovských kompetencí. Dívky jsou vedeny k odpovědné, bezpečné a citlivé péči o dítě.

Součástí této oblasti je zejména:

- příprava na porod a šestinedělí,
- péče o novorozence,
- hygiena dítěte,
- krmení dítěte,
- režim dne dítěte,
- bezpečnost dítěte v domácnosti i mimo ni,
- sledování psychomotorického vývoje,
- hra a podpora vývoje dítěte,
- vytváření citové vazby,
- spolupráce se zdravotníky,
- odpovědnost matky za potřeby dítěte.

14.9 Vzdělávání a školní příprava

Výchovný úsek podporuje dívky v pravidelné školní docházce, přípravě na vyučování a dokončení vzdělávání. Vzdělávání je vnímáno jako důležitý předpoklad budoucí samostatnosti a pracovního uplatnění.

Součástí této oblasti je zejména:

- podpora školní docházky,
- pravidelná příprava na vyučování,
- pomoc při plnění školních povinností,
- motivace k dokončení vzdělávání,
- spolupráce se školou,
- příprava na závěrečné zkoušky,
- rozvoj pracovních a studijních návyků.

14.10 Pracovní návyky a profesní orientace

Dívky jsou vedeny k vytváření pracovních návyků, odpovědnosti, dochvilnosti, vytrvalosti a schopnosti dokončovat zadané úkoly. Součástí práce je také orientace na trhu práce a příprava na budoucí pracovní uplatnění.

Součástí této oblasti je zejména:

- plnění běžných pracovních povinností,
- odpovědnost za svěřené úkoly,
- dochvilnost a pravidelnost,
- spolupráce při činnostech ve skupině,
- orientace v možnostech zaměstnání,
- tvorba životopisu,
- příprava na pracovní pohovor,
- základní práva a povinnosti zaměstnance.

14.11 Digitální gramotnost a bezpečí online

Dívky jsou vedeny k bezpečnému a odpovědnému používání digitálních technologií. Důraz je kladen na ochranu osobních údajů, bezpečnou komunikaci, rozpoznávání rizik a kritické vyhodnocování informací.

Součástí této oblasti je zejména:

- bezpečné používání internetu,
- ochrana osobních údajů,
- rizika sociálních sítí,
- prevence kyberšikany,
- rozpoznávání manipulace a podvodů online,
- vyhledávání důvěryhodných informací,
- využívání digitálních technologií ke vzdělávání a běžným životním situacím.

14.12 Volnočasové, sportovní a kulturní aktivity

Volnočasové aktivity jsou důležitou součástí prevence rizikového chování a podpory zdravého životního stylu. Dívky jsou vedeny k aktivnímu, smysluplnému a bezpečnému trávení volného času.

Součástí této oblasti je zejména:

- sportovní aktivity,
- pohybové činnosti,
- výtvarné a rukodělné aktivity,
- arteterapeutické činnosti,
- kulturní akce,
- výlety a vycházky,
- společné akce zařízení,
- relaxační aktivity,
- aktivity matek s dětmi.

14.13 Environmentální a občanská výchova

Dívky jsou vedeny k odpovědnému vztahu k prostředí, ve kterém žijí, k ochraně přírody, veřejného prostoru a k základní orientaci v občanském životě.

Součástí této oblasti je zejména:

- třídění odpadu,
- péče o okolí zařízení,
- šetrné zacházení s energiemi a vodou,
- odpovědnost za společné prostředí,
- orientace v právech a povinnostech občana,
- respekt k pravidlům společenského soužití,
- zapojování do veřejně prospěšných aktivit.

15. Prevence rizikového chování a krizové situace

Prevence rizikového chování je nedílnou součástí výchovně vzdělávací činnosti. Je zaměřena na předcházení situacím, které mohou ohrozit zdravý vývoj dívek, jejich bezpečí, vztahy, vzdělávání, budoucí samostatnost nebo bezpečí jejich dětí.

Preventivní působení probíhá průběžně v každodenní výchovné práci, při individuálních rozhovorech, skupinových aktivitách, komunitách, besedách, projektových dnech a ve spolupráci s odbornými pracovníky zařízení i externími subjekty.

Cílem prevence je, aby dívky dokázaly rozpoznat rizikové situace, porozuměly důsledkům svého jednání, uměly požádat o pomoc a postupně si osvojovaly bezpečnější způsoby zvládání náročných životních situací.

15.1 Základní principy prevence

Prevence rizikového chování vychází z individuálních potřeb dívek, jejich životní zkušenosti, věku, aktuální psychické stability, rodinné situace a míry rizika.

Základními principy prevence jsou:

- bezpečné a předvídatelné prostředí,

- jasně nastavená pravidla a hranice,
- jednotné pedagogické působení,
- včasné rozpoznání rizik,
- respektující komunikace,
- podpora seberegulace,
- rozvoj odpovědnosti,
- posilování zdravých vztahů,
- spolupráce pedagogických a odborných pracovníků,
- spolupráce s rodinou, OSPOD a dalšími subjekty.

15.2 Prevence závislostního chování

Výchovná práce se zaměřuje na prevenci užívání návykových látek, zneužívání léků, kouření, alkoholu, nelegálních drog a dalších forem závislostního chování.

Dívky jsou vedeny k tomu, aby:

- znaly zdravotní, sociální a právní důsledky užívání návykových látek,
- dokázaly rozpoznat rizikové situace,
- uměly odmítnout nabídku návykové látky,
- rozuměly souvislosti mezi závislostí, vztahy, kriminalitou a sociálním selháváním,
- věděly, kde hledat odbornou pomoc,
- hledaly bezpečnější způsoby zvládání stresu, napětí a emocí.

V případě podezření na užití návykové látky postupují pracovníci podle vnitřních pravidel zařízení a platných právních předpisů. Součástí práce může být odborná konzultace, adiktologická péče, zdravotní vyšetření nebo další podpůrná opatření.

15.3 Prevence sebepoškozování a sebevražedného jednání

U dívek, které vykazují známky sebepoškozování, sebevražedných myšlenek nebo výrazné psychické nepohody, je kladen důraz na včasné rozpoznání rizika, bezpečnou komunikaci a zapojení odborných pracovníků.

Pracovníci zařízení sledují zejména:

- náhlé změny chování,
- výrazné emoční výkyvy,
- projevy beznaděje,
- izolaci od ostatních,
- slovní nebo písemné signály ohrožení,
- sebepoškozující projevy,
- zhoršení psychického stavu.

Cílem není dívku trestat, ale zajistit její bezpečí, stabilizaci a odbornou podporu. V případě akutního ohrožení zdraví nebo života je neprodleně zajištěna zdravotnická nebo krizová pomoc.

15.4 Prevence útěků

Prevence útěků je založena na včasném rozpoznání rizik, práci s motivací dívky, posilování vztahu s pracovníky a řešení příčin, které mohou k útěku vést.

Pracovníci se zaměřují zejména na:

- sledování změn nálady a chování,
- rozhovory s dívkou o jejích obavách a potřebách,
- práci s rodinnou a vztahovou situací,
- řešení konfliktů ve skupině,
- podporu bezpečného kontaktu s blízkými osobami,
- smysluplné zapojení dívky do činností,
- posilování pocitu bezpečí a sounáležitosti.

V případě útěku zařízení postupuje podle vnitřních pravidel, právních předpisů a ve spolupráci s příslušnými orgány.

15.5 Prevence agresivního chování a konfliktů

Výchovná práce podporuje dívky v rozvoji schopnosti zvládat konflikty, frustraci, vztek a napětí bezpečným způsobem. Dívky jsou vedeny k tomu, aby dokázaly pojmenovat své emoce, zastavit se před impulzivním jednáním a hledat vhodnější způsoby řešení.

Součástí prevence je:

- nácvik komunikačních dovedností,
- práce s emocemi,
- podpora seberegulace,
- řešení konfliktů rozhovorem,
- rozvoj empatie,
- nastavování hranic,
- posilování odpovědnosti za vlastní jednání,
- obnova vztahů po konfliktu.

Při vyhocených situacích pracovníci postupují klidně, jednotně a s důrazem na bezpečí všech zúčastněných osob.

15.6 Prevence šikany a kyberšikany

Zařízení netoleruje žádnou formu šikany, ponižování, zastrašování, vydírání, sociálního vylučování ani kyberšikany.

Dívky jsou vedeny k respektu, ochraně osobní důstojnosti, bezpečné komunikaci a odpovědnému používání digitálních technologií.

Prevence zahrnuje zejména:

- práci se skupinovou atmosférou,
- podporu bezpečných vztahů,
- včasné řešení konfliktů,
- rozhovory s dívkami,

- edukaci o rizicích sociálních sítí,
- ochranu osobních údajů,
- rozpoznávání online manipulace,
- podporu obětí nevhodného chování,
- práci s dívkami, které se nevhodného chování dopouštějí.

15.7 Prevence rizikového sexuálního chování

Dívky jsou vedeny k odpovědnému přístupu k sexualitě, partnerským vztahům, osobním hranicím a reprodukčnímu zdraví.

Preventivní práce se zaměřuje zejména na:

- bezpečné partnerské vztahy,
- význam souhlasu,
- ochranu osobních hranic,
- prevenci pohlavně přenosných nemocí,
- antikoncepci,
- rizika promiskuitního chování,
- prevenci sexuálního násilí a zneužívání,
- podporu při řešení těhotenství,
- vyhledání odborné pomoci.

Téma je zpracováváno citlivě, s ohledem na věk, zkušenosti, psychický stav a osobní historii dívek.

15.8 Prevence kriminality a sociálního selhávání

Dívky jsou vedeny k porozumění právním a sociálním důsledkům svého jednání. Výchovná práce se zaměřuje na odpovědnost, respektování pravidel, dodržování zákonů a rozvoj schopnosti rozhodovat se s ohledem na budoucnost.

Součástí prevence je zejména:

- vysvětlování důsledků protiprávního jednání,
- práce s odpovědností,
- rozvoj sociálních dovedností,
- prevence zadlužení,
- prevence rizikových vztahů,
- podpora vzdělávání a pracovních návyků,
- příprava na samostatný život.

15.9 Krizové situace

Za krizovou situaci je považována situace, která bezprostředně ohrožuje bezpečí, zdraví, život, psychickou stabilitu nebo důstojnost dívky, dítěte, pracovníka nebo dalších osob.

Může se jednat zejména o:

- sebepoškozování,

- sebevražedné jednání,
- agresivní chování,
- útěk nebo pokus o útěk,
- intoxikaci,
- závažný konflikt,
- ohrožení dítěte,
- zdravotní komplikace,
- podezření na násilí, zneužívání nebo zanedbávání,
- mimořádnou událost v zařízení.

V krizové situaci pracovníci postupují podle vnitřních pravidel zařízení, platných právních předpisů a zásad krizové intervence. Prioritou je vždy zajištění bezpečí, ochrana života a zdraví, zklidnění situace, přivolání potřebné pomoci a následné vyhodnocení události.

15.10 Následná práce po krizové situaci

Po odeznění krizové situace je důležité provést její vyhodnocení a nastavit další podporu. Cílem není pouze uzavření události, ale také porozumění jejím příčinám a prevence opakování.

Následná práce může zahrnovat:

- individuální rozhovor s dívkou,
- rozhovor se skupinou,
- konzultaci s psychologem nebo etopedem,
- informování zákonných zástupců nebo OSPOD,
- úpravu individuálního plánu,
- nastavení podpůrných opatření,
- posílení dohledu nebo režimových opatření,
- obnovu vztahů a bezpečí ve skupině,
- metodickou podporu pracovníků.

15.11 Minimální preventivní program

Prevence rizikového chování je dále rozpracována v Minimálním preventivním programu zařízení. Tento dokument stanovuje konkrétní preventivní témata, aktivity, odpovědnosti pracovníků, spolupráci s odborníky a způsob vyhodnocování preventivní činnosti.

Minimální preventivní program je pravidelně aktualizován podle potřeb zařízení, aktuálních rizik a zkušeností z praxe.

16. Hodnocení dívek a motivační systém

Hodnocení dívek je nedílnou součástí výchovné práce. Jeho cílem je poskytovat dívkám srozumitelnou zpětnou vazbu, podporovat jejich sebereflexi, motivovat je k pozitivní změně a vést je k odpovědnosti za vlastní chování.

Hodnocení není zaměřeno pouze na nedostatky nebo porušení pravidel, ale především na sledování pokroku, posilování silných stránek, oceňování snahy a podporu postupného rozvoje dívky.

16.1 Zásady hodnocení

Hodnocení dívek vychází z těchto zásad:

- srozumitelnost,
- přiměřenost věku a schopnostem dívky,
- pravidelnost,
- objektivita,
- jednotnost pedagogického působení,
- respektující komunikace,
- důraz na konkrétní chování,
- podpora sebereflexe,
- zaměření na pokrok a další rozvoj.

Dívka má být vedena k tomu, aby rozuměla tomu, za co je hodnocena, jaké chování je žádoucí, jaké důsledky má její jednání a jaké kroky může podniknout ke zlepšení.

16.2 Průběžné hodnocení

Průběžné hodnocení probíhá v každodenní výchovné práci. Vychovatelé a asistenti pedagoga poskytují dívkám zpětnou vazbu při běžných činnostech, plnění povinností, komunikaci, školní přípravě, péči o domácnost, soužití ve skupině a řešení konkrétních situací.

Průběžné hodnocení se zaměřuje zejména na:

- dodržování pravidel a denního režimu,
- vztahy ve skupině,
- komunikaci s pracovníky a ostatními dívkami,
- školní docházku a přípravu,
- plnění zadaných úkolů,
- péči o osobní věci a prostředí,
- samostatnost,
- odpovědnost,
- zvládání emocí,
- schopnost přijímat zpětnou vazbu,
- u matek také na péči o dítě.

16.3 Slovní hodnocení

Slovní hodnocení je základní formou zpětné vazby. Umožňuje dívce porozumět konkrétním situacím, uvědomit si souvislosti svého jednání a hledat vhodnější způsoby chování.

Slovní hodnocení je vedeno věcně, klidně a srozumitelně. Pracovník pojmenovává konkrétní chování, jeho dopad a možnosti dalšího postupu. Součástí slovního hodnocení je také ocenění snahy, pokroku a pozitivních změn.

16.4 Sebehodnocení dívky

Dívky jsou vedeny k pravidelnému sebehodnocení. Učí se pojmenovat, co se jim daří, co je pro ně obtížné, v čem potřebují podporu a jaké kroky mohou podniknout ke změně.

Sebehodnocení podporuje:

- odpovědnost za vlastní chování,
- schopnost přemýšlet o důsledcích jednání,
- rozvoj sebereflexe,
- schopnost přijímat zpětnou vazbu,
- motivaci k osobnímu rozvoji,
- zapojení dívky do individuálního plánování.

Sebehodnocení může probíhat při individuálních rozhovorech, komunitách, vyhodnocování osobních cílů nebo při práci s plánem rozvoje osobnosti.

16.5 Hodnocení v rámci plánu rozvoje osobnosti

Plnění cílů stanovených v plánu rozvoje osobnosti je pravidelně vyhodnocováno. Hodnocení probíhá za účasti dívky a pracovníků, kteří se na její péči podílejí.

Vyhodnocuje se zejména:

- míra naplnění stanovených cílů,
- pokrok v jednotlivých oblastech,
- překážky, které brání plnění cílů,
- aktuální potřeby dívky,
- změny v chování a fungování,
- další kroky v individuální práci.

U matek s dětmi je součástí hodnocení také rozvoj rodičovských kompetencí, schopnost péče o dítě, vnímání potřeb dítěte a zajištění jeho bezpečí.

16.6 Motivační systém

Motivační systém podporuje žádoucí chování, aktivitu, odpovědnost a snahu dívek. Je založen na pozitivní motivaci, ocenění pokroku a přiměřených důsledcích chování.

Motivační prvky mohou zahrnovat zejména:

- pochvalu,
- slovní ocenění,
- možnost účasti na vybrané aktivitě,
- rozšíření samostatnosti,
- zvýšení důvěry,
- drobnou odměnu,
- možnost podílet se na plánování činností,
- posílení kompetencí a odpovědnosti.

Motivační systém musí být pro dívky srozumitelný, předvídatelný a spravedlivý. Jeho cílem není soutěžení mezi dívkami, ale podpora osobního pokroku každé z nich.

16.7 Výchovní opatření

Výchovní opatření jsou využívána v souladu s právními předpisy a vnitřními pravidly zařízení. Slouží k podpoře výchovného působení, ochraně bezpečí a vedení dívky k odpovědnosti za vlastní jednání.

Při ukládání výchovného opatření je důležité, aby dívka rozuměla:

- jaké chování bylo nevhodné,
- jaký mělo dopad,
- jaké jsou důsledky,
- co může udělat jinak,
- jakým způsobem může situaci napravit.

Výchovné opatření má být přiměřené, srozumitelné a výchovně účinné. Součástí práce je následný rozhovor s dívkou a hledání možností nápravy.

16.8 Hodnocení matek s dětmi

U matek s dětmi je hodnocení rozšířeno o oblast rodičovských kompetencí a péče o dítě. Hodnocení je vedeno citlivě, s důrazem na podporu, bezpečí dítěte a rozvoj mateřské odpovědnosti.

Sleduje se zejména:

- pravidelnost péče o dítě,
- hygiena dítěte,
- krmení a výživa,
- denní režim dítěte,
- bezpečnost dítěte,
- schopnost reagovat na potřeby dítěte,
- vztah matky k dítěti,
- podpora psychomotorického vývoje,
- schopnost požádat o pomoc,
- samostatnost matky při péči o dítě.

Cílem hodnocení není matku znejistit, ale pomoci jí rozvíjet rodičovské dovednosti, posilovat sebedůvěru a zajistit bezpečné prostředí pro dítě.

16.9 Dokumentace hodnocení

Hodnocení dívek je zaznamenáváno v příslušné dokumentaci zařízení. Záznamy slouží k předávání informací mezi pracovníky, vyhodnocování vývoje dívky, plánování další podpory a zajištění kontinuity péče.

Dokumentace hodnocení může zahrnovat zejména:

- denní záznamy,
- záznamy z individuálních rozhovorů,
- vyhodnocení plánu rozvoje osobnosti,
- zápisy z porad,
- odborné zprávy,
- záznamy o výchovných opatřeních,
- záznamy o významných událostech.

Dokumentace je vedena věcně, pravdivě, přiměřeně a v souladu s pravidly ochrany osobních údajů.

17. Personální, materiální a bezpečnostní podmínky

Kvalita výchovně vzdělávací činnosti je podmíněna odpovídajícím personálním, materiálním, prostorovým, organizačním a bezpečnostním zajištěním. Zařízení vytváří podmínky pro odbornou, bezpečnou a stabilní péči o dívky, těhotné dívky, matky s dětmi a děti nezletilých matek.

17.1 Personální zajištění

Výchovná činnost je zajišťována týmem pedagogických a odborných pracovníků. Na péči o dívky se podílejí zejména:

- vychovatelé,
- asistenti pedagoga,
- vedoucí vychovatel,
- etoped,
- psycholog,
- sociální pracovnice,
- zdravotní sestry,
- učitelé,
- vedení zařízení,
- další pracovníci podle potřeb zařízení.

Pracovníci spolupracují v rámci multidisciplinárního týmu. Cílem je jednotné, odborné a srozumitelné působení na dívku, sdílení důležitých informací, koordinace postupů a průběžné vyhodnocování potřeb dívek.

17.2 Role vychovatele

Vychovatel je klíčovým pracovníkem v každodenní výchovné práci. Podílí se na vytváření bezpečného prostředí, plánování činností, individuální práci s dívkami, vedení dokumentace, spolupráci s odbornými pracovníky a hodnocení pokroku dívek.

Vychovatel zejména:

- zajišťuje každodenní výchovnou činnost ve skupině,

- vede dívky k dodržování pravidel a denního režimu,
- podporuje jejich osobnostní rozvoj,
- rozvíjí praktické dovednosti dívek,
- vede individuální rozhovory,
- podílí se na tvorbě a vyhodnocování plánu rozvoje osobnosti,
- spolupracuje s rodinou, školou a odbornými pracovníky,
- u matek podporuje rozvoj rodičovských kompetencí a péči o dítě.

17.3 Role asistenta pedagoga – nočního vychovatele

Asistent pedagoga v podmínkách zařízení vykonává zejména práci nočního vychovatele. Podílí se na zajištění bezpečného a klidného průběhu noční služby, dohledu nad dívkami a dětmi nezletilých matek a na řešení běžných i mimořádných situací v nočních hodinách.

Asistent pedagoga – noční vychovatel zejména:

- zajišťuje dohled nad dívkami a dětmi v době noční služby,
- dbá na dodržování nočního klidu a bezpečného režimu,
- reaguje na aktuální potřeby dívek a matek s dětmi,
- sleduje bezpečí dětí nezletilých matek,
- řeší běžné situace vzniklé v průběhu noci,
- v případě potřeby poskytuje dívce základní podporu a zklidnění,
- při mimořádné situaci postupuje podle vnitřních pravidel zařízení,
- předává informace denním vychovatelům a vedoucím pracovníkům,
- provádí záznamy do příslušné dokumentace,
- spolupracuje s vychovateli, zdravotními sestrami a dalšími pracovníky zařízení.

Jeho činnost je důležitá zejména pro zachování kontinuity péče, bezpečí dívek a dětí, předcházení rizikovým situacím a zajištění plynulého provozu zařízení v nočních hodinách.

17.4 Role odborných pracovníků

Odborní pracovníci zařízení poskytují dívkám specializovanou podporu podle jejich individuálních potřeb. Psycholog, etoped, sociální pracovnice a zdravotní sestry spolupracují s vychovateli a podílejí se na plánování, realizaci a vyhodnocování péče.

Odborná podpora zahrnuje zejména:

- psychologickou a etopedickou péči,
- krizovou podporu,
- sociálně-právní poradenství,
- spolupráci s OSPOD a soudy,
- zdravotní péči a zdravotní edukaci,
- podporu těhotných dívek a matek s dětmi,
- přípravu dívek na odchod ze zařízení.

17.5 Materiální a prostorové podmínky

Výchovná činnost probíhá v budově internátu, v areálu domků určených pro těhotné dívky a matky s dětmi a ve cvičném bytě.

Výchovné skupiny jsou vybaveny tak, aby umožňovaly každodenní život dívek, plnění režimových povinností, odpočinek, školní přípravu, zájmovou činnost a nácvik praktických dovedností.

Součástí materiálního zajištění jsou zejména:

- pokoje dívek,
- společné prostory,
- kuchyně a kuchyňské vybavení,
- sociální zařízení,
- prostory pro školní přípravu,
- vybavení pro volnočasové aktivity,
- sportovní a relaxační vybavení,
- pomůcky pro péči o děti,
- vybavení pro praktický nácvik chodu domácnosti.

Areál domků v ulici V Hati poskytuje těhotným dívkám a matkám s dětmi prostředí blízké běžné domácnosti. Toto uspořádání podporuje větší míru soukromí, odpovědnosti, samostatnosti a přirozený nácvik každodenního fungování.

17.6 Ekonomické podmínky

Zařízení je příspěvkovou organizací zřizovanou Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Činnost zařízení je financována v souladu se schváleným rozpočtem organizace a platnými právními předpisy.

Dívkám a dětem je poskytováno plné přímé zaopatření v rozsahu stanoveném právními předpisy. Dívky jsou vedeny k odpovědnému nakládání s finančními prostředky, hospodaření s kapesným a postupnému rozvoji finanční gramotnosti.

17.7 Bezpečnost a ochrana zdraví

Bezpečnost a ochrana zdraví dívek, dětí i pracovníků je základní podmínkou výchovné práce. Zařízení vytváří technická, organizační a personální opatření k předcházení rizikům a k ochraně zdraví.

Dívky jsou pravidelně a prokazatelně seznamovány s pravidly bezpečnosti, požární ochrany, hygieny a bezpečného chování při běžných i mimořádných činnostech.

Poučení se týká zejména:

- bezpečného chování v zařízení,
- používání domácích spotřebičů,
- bezpečnosti při vaření,
- používání čisticích a pracích prostředků,
- sportovních a pohybových aktivit,
- vycházek a pobytů mimo zařízení,
- péče o dítě,
- prevence úrazů,
- požární ochrany,

- mimořádných situací.

17.8 Bezpečnost dětí nezletilých matek

U matek s dětmi je zvláštní pozornost věnována bezpečí dítěte. Dívky jsou vedeny k tomu, aby dokázaly rozpoznat rizika v domácnosti i mimo ni a zajistit dítěti bezpečné prostředí.

Součástí práce je zejména:

- prevence úrazů dítěte,
- bezpečné ukládání léků a čisticích prostředků,
- bezpečná manipulace s dítětem,
- bezpečné koupání, krmení a přebalování,
- bezpečný spánek dítěte,
- bezpečná přeprava dítěte,
- dohled nad dítětem,
- přiměřená reakce na zdravotní obtíže dítěte.

17.9 Mimořádné události

Zařízení má nastavena pravidla pro řešení mimořádných událostí. Pracovníci jsou povinni postupovat podle vnitřních předpisů, metodických pokynů a platných právních předpisů.

Mimořádnou událostí může být zejména:

- úraz dívky nebo dítěte,
- závažné zdravotní obtíže,
- útěk,
- sebepoškozování,
- agresivní chování,
- intoxikace,
- požár,
- havárie,
- ohrožení bezpečnosti zařízení,
- jiné situace ohrožující život, zdraví nebo bezpečí.

Po mimořádné události je provedeno její vyhodnocení, přijetí potřebných opatření a záznam do příslušné dokumentace.

18. Autoevaluace výchovného úseku

Autoevaluace výchovného úseku je systematický proces průběžného hodnocení kvality výchovně vzdělávací činnosti. Jejím cílem je sledovat, zda výchovná práce odpovídá potřebám dívek, cílům zařízení, platným právním předpisům, vnitřním pravidlům a aktuálním odborným požadavkům.

Autoevaluace slouží ke zvyšování kvality péče, sjednocování pedagogického působení, rozvoji pracovníků, zlepšování organizace výchovné činnosti a k přijímání konkrétních opatření pro další období.

18.1 Cíle autoevaluace

Cílem autoevaluace je zejména:

- hodnotit kvalitu výchovné práce,
- sledovat naplňování cílů ŠVP,
- vyhodnocovat funkčnost výchovných skupin,
- sledovat úroveň individuální práce s dívkami,
- kontrolovat vedení pedagogické dokumentace,
- hodnotit účinnost preventivních opatření,
- posuzovat úroveň spolupráce mezi pracovníky,
- zjišťovat potřeby dívek a pracovníků,
- identifikovat rizika a oblasti ke zlepšení,
- přijímat opatření ke zkvalitnění výchovné činnosti.

18.2 Oblasti autoevaluace

Autoevaluace se zaměřuje zejména na tyto oblasti:

- organizace výchovné činnosti,
- kvalita práce výchovných skupin,
- individuální plánování a práce s dívkou,
- práce s plánem rozvoje osobnosti,
- prevence rizikového chování,
- práce s krizovými situacemi,
- podpora těhotných dívek a matek s dětmi,
- rozvoj samostatnosti a rodičovských kompetencí,
- spolupráce výchovného úseku se školou,
- spolupráce s odbornými pracovníky zařízení,
- spolupráce s rodinou, OSPOD a dalšími subjekty,
- vedení dokumentace,
- bezpečnost dívek, dětí a pracovníků,
- materiální a prostorové podmínky,
- další vzdělávání pracovníků.

18.3 Nástroje autoevaluace

K autoevaluaci výchovného úseku jsou využívány zejména:

- kontrolní činnost vedoucího vychovatele,
- průběžné kontroly výchovných skupin,
- kontrola pedagogické dokumentace,
- vyhodnocování ročních a týdenních plánů práce,
- porady vychovatelů a asistentů pedagoga – nočních vychovatelů,
- porady vedení,
- případové porady,

- individuální rozhovory s pracovníky,
- individuální rozhovory s dívkami,
- komunitní setkání,
- analýza mimořádných událostí,
- vyhodnocování preventivních aktivit,
- zpětná vazba od dívek,
- zpětná vazba od pracovníků,
- spolupráce s OSPOD a dalšími subjekty.

18.4 Kontrolní a metodická činnost

Kontrolní a metodická činnost je zaměřena na sledování kvality organizace výchovné práce, vedení dokumentace, dodržování režimu, bezpečnosti a naplňování cílů ŠVP.

Vedoucí vychovatel sleduje zejména:

- organizaci činnosti výchovných skupin,
- dodržování denního režimu,
- kvalitu plánovaných činností,
- návaznost činností na ŠVP,
- podporu samostatnosti dívek,
- podporu rodičovských kompetencí,
- vedení pedagogické dokumentace,
- dodržování bezpečnostních pravidel,
- spolupráci mezi pracovníky,
- řešení provozních a výchovných situací.

Výstupy z kontrolní a metodické činnosti jsou využívány pro sjednocování postupů, metodické vedení pracovníků a zlepšování organizace výchovné činnosti.

18.5 Kontrola dokumentace

Součástí autoevaluace je pravidelná kontrola vedení pedagogické dokumentace. Dokumentace musí být vedena věcně, pravdivě, přehledně, srozumitelně a v souladu s vnitřními pravidly zařízení.

Kontrola se zaměřuje zejména na:

- deníky výchovných skupin,
- týdenní plány práce,
- plány rozvoje osobnosti,
- záznamy z individuálních rozhovorů,
- zápisy z porad,
- záznamy o poučení dívek,
- záznamy o mimořádných událostech,
- dokumentaci vztahující se k péči o dítě,
- archy kapesného a související evidenci.

18.6 Vyhodnocování plánů práce

Roční a týdenní plány práce jsou průběžně vyhodnocovány. Sleduje se jejich návaznost na cíle ŠVP, aktuální potřeby dívek, preventivní témata, rozvoj samostatnosti, rodičovské kompetence, volnočasové aktivity a příprava na samostatný život.

Vyhodnocování plánů práce slouží k tomu, aby činnosti nebyly pouze formální, ale odpovídaly reálným potřebám dívek a skupin.

18.7 Zpětná vazba od dívek

Dívky jsou přiměřeně svému věku, schopnostem a situaci zapojovány do hodnocení výchovné činnosti. Mohou vyjadřovat své názory, potřeby, připomínky a návrhy prostřednictvím individuálních rozhovorů, komunit, skupinových setkání nebo jiných bezpečných forem komunikace.

Zpětná vazba od dívek je využívána při plánování činností, úpravě režimu, řešení vztahů ve skupině a při zlepšování podmínek života v zařízení.

18.8 Zpětná vazba od pracovníků

Pracovníci výchovného úseku se podílejí na vyhodnocování výchovné práce prostřednictvím porad, individuálních konzultací, metodických setkání a průběžné komunikace s vedoucím vychovatelem.

Zpětná vazba pracovníků je důležitá pro identifikaci provozních, personálních, metodických a bezpečnostních potřeb.

18.9 Vyhodnocování mimořádných událostí

Mimořádné události jsou vyhodnocovány s cílem zjistit jejich příčiny, průběh, dopady a možnosti prevence opakování. Vyhodnocení slouží k nastavení podpůrných, bezpečnostních nebo organizačních opatření.

Součástí vyhodnocení může být:

- rozhovor s dívkou,
- rozhovor se skupinou,
- konzultace s odbornými pracovníky,
- informování vedení zařízení,
- informování OSPOD nebo zákonných zástupců,
- úprava individuálního plánu,
- metodická podpora pracovníků,
- změna organizace činnosti nebo režimu.

18.10 Přijímání opatření ke zlepšení

Na základě výsledků autoevaluace jsou přijímána opatření ke zlepšení kvality výchovné práce. Opatření mohou být zaměřena na organizaci činností, metodické vedení pracovníků, vzdělávání zaměstnanců, úpravu dokumentace, posílení prevence, změny v režimu nebo zlepšení materiálních podmínek.

Autoevaluace je chápána jako průběžný nástroj rozvoje, nikoliv pouze jako kontrolní mechanismus.

19. Závěrečná ustanovení

Školní vzdělávací program pro výchovný úsek je závazným koncepčním dokumentem, který vymezuje základní cíle, principy, obsah a organizaci výchovně vzdělávací činnosti ve VÚ, SVP, SŠ a ŠJ Černovice.

ŠVP je určen pro pedagogické a odborné pracovníky zařízení a slouží jako podklad pro plánování, realizaci a vyhodnocování výchovné práce s dívkami, těhotnými dívkami, matkami s dětmi a dětmi nezletilých matek.

ŠVP je zpracován v souladu s platnými právními předpisy, zejména se zákonem č. 109/2002 Sb., školským zákonem a souvisejícími předpisy. Navazuje na Vnitřní řád zařízení, Minimální preventivní program, organizační dokumentaci zařízení a další vnitřní předpisy.

Dokument je průběžně vyhodnocován a podle potřeby aktualizován. Aktualizace se provádí zejména při změně právních předpisů, organizační struktury zařízení, podmínek výchovné práce, cílové skupiny nebo na základě výsledků autoevaluace.

Se ŠVP jsou seznámeni pedagogičtí a odborní pracovníci zařízení. Vybrané části dokumentu mohou být přiměřeným způsobem využívány také při seznamování dívek s cíli a pravidly výchovné práce.

ŠVP nabývá účinnosti dnem **1. 9. 2025**.

V Černovicích dne 28. 5. 2025

Zpracoval:

Bc. Lukáš Zelníček
vedoucí vychovatel

Schválil:

Mgr. et Mgr. Bc. Josef Michálek
ředitel zařízení